

*Джоель ЛІОН,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Держави Ізраїль в Україні*

ІЗРАЇЛЬ ТА УКРАЇНА: ПРО ВАЖЛИВІСТЬ ІСТОРІЇ

– Ваша Високоповажносте, Ви – Надзвичайний і Повноважний Посол Ізраїлю в Україні з 23 листопада 2018 року. За цей короткий час Ви вже познайомилися з багатьма представниками України й обговорили питання безвізового режиму між державами, співпраці в галузі військової справи, туризму, економіки тощо. Які, на Вашу думку, найперспективніші царини двосторонньої співпраці між нашими країнами, які б Ви назвали пріоритетними?

– Спершу маю зазначити, що хоч я офіційно вручив Вірчі грамоти Президентові в листопаді, але перебуваю в Україні з кінця серпня. Ротація кадрів ізраїльських дипломатичних місій зазвичай минає влітку. У нашій дипломатичній службі цей процес тісно пов'язаний з організаційними питаннями та влаштуванням дітей до шкіл. Щодо Вашого запитання: я думаю, що передусім потрібно зосередитися на агробізнесі, адже ця сфера має потужний потенціал для розвитку двосторонньої співпраці. Ми маємо з'ясувати, як наші країни можуть більше взаємодіяти в галузі сільського господарства, агротехнологій, як розвивати реальний бізнес, а не просто вирощувати злаки. Ось на чому, я вважаю, варто зосередитися. За минулі роки нам удалося провести тренінги з агробізнесу для майже 40 000 українських фермерів, здебільшого в Херсонській та Одеській областях. Сільське господарство треба розглядати як бізнес – малий і середній, – який можна розвивати. Цього року ми продовжуємо нашу діяльність та сподіваємося на зацікавленість з українського боку. До того ж я сподіваюся, що компанії зможуть вирушити до Ізраїлю й спробувати не лише знайти інвесторів, а й ініціювати спільні проекти та розвивати їх.

– А як щодо співпраці в царині психологічної реабілітації українців, уражених війною на Сході країни? За минулі роки Ізраїль активно ділився безцінним досвідом і знаннями в цій сфері. На якому нині етапі ця співпраця?

Зліва направо: Джоель Ліон, Надзвичайний і Повноважний Посол Держави Ізраїль в Україні, Сильвія Кортес Мартін, Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Іспанії в Україні, та Луїс Телемаху, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Кіпр в Україні

Left to right: Joel Lion, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the State of Israel to Ukraine, Silvia Cortes Martin, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Kingdom of Spain to Ukraine, Louis Telemachou, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Cyprus to Ukraine

– Ізраїль провадить ще активнішу діяльність у напрямі фізичної реабілітації. Ми співпрацюємо з лікарнями в Харкові та Дніпрі, щоби долучитися до фізичної реабілітації ветеранів і цивільного населення.

– *Яке було перше враження, коли Ви дізналися про своє призначення в Україну, і чи бували Ви тут раніше?*

– Я ніколи раніше не бував в Україні. Тепер я маю враження, що Україна «кипить» – у хорошому сенсі слова. Україна намагається знайти свій шлях. Я відчуваю це всюди, в усьому. Ви можете побачити прогрес, реформи та спроби змін на всіх рівнях. Але реформування потребує багато часу, і я бачу, як ваша країна, інакше кажучи, буває та готується до змін.

– *Пане Посол, Ви наполегливо наголошуєте на важливості інновацій для прогресу. Які з ізраїльських винаходів Ви вважаєте найкориснішими для людства?*

– Сам факт нашої винахідливості. Вона допомагає в усьому: медицині, машинобудуванні, сільському господарстві та питанні водних ресурсів. Тож ми маємо й надалі бути винахідливими, і я вважаю, що це наш подарунок світові.

– *Будьте ласкаві, розкажіть нам про діяльність МАШАВ – Ізраїльської агенції з розвитку міжнародної співпраці – в Україні. На Вашу думку, яку програму найважливіше розвивати та запроваджувати тут?*

– Перша ініціатива, яку я вже згадував, – розвиток агробізнесу. Ми втілюємо її разом з Українським проектом бізнес-розвитку плодоовочівництва. Інший важливий напрям роботи – це інклюзивна освіта. Ми маємо чималий досвід у цій царині й ділимося ним з Україною. Міністерство освіти вже відправило десятки експертів на тренінг в Ізраїль. Тисячі людей з усього світу проходять у нас такі курси. Перша леді також долучається до цього процесу. Це величезний проєкт МАШАВ в Україні. Третій проєкт стосується фізичної реабілітації, і ми вже також обговорили його. Ось за такими трьома напрямами провадить свою діяльність агенція МАШАВ.

– *Ми знаємо багатьох впливових жінок, які змінили світ. Наприклад, Голда Меїр, одна з найвидатніших жінок у світі, родом із Києва, перша Амбасадорка в СРСР, Міністерка закордонних справ і перша жінка на посаді Прем'єр-міністра Держави Ізраїль. Чи є, на Вашу думку, рівність між чоловіками та жінками в Ізраїлі, як багато жінок мають вплив в уряді?*

– Це завжди процес, пов'язаний з особливостями розвитку ментальності. Я думаю, що все в Ізраїлі змінюється дуже швидко: насамперед ми бачимо більше жінок на високих посадах в армії. Тому й ментальність підлягає трансформації. Світ стає відкритішим, без кордонів, люди – поблажливішими до таких явищ. Тому жінки мають значно більше можливостей в армії. В Ізраїлі є пілотки винищувачів та жінки-генерали. Загалом ситуація змінюється. Інша справа – жіночий вплив у політиці. Ми бачимо, як дедалі більше жінок посідають впливові позиції, як-от Міністерка юстиції, заступниця Міністра закордонних справ, Міністерка соціальної рівності в нашій державі.

– *Чи вважаєте Ви, що жінки можуть запропонувати абсолютно інакшу оцінку, інакше розуміння ситуації? Наприклад, коли є невелика суперечка навіть усередині уряду, участь жінок гарантує наявність щонайменше двох різних поглядів, чи не так?*

– На мою думку, участь жінок у будь-яких питаннях – це чудово. Я б ніколи не обійняв своєї посади без дружини. Вона підштовхує мене до дії та завжди може щось порадити.

Хаїм Харарі, колишній президент Науково-дослідного інституту імені Вейцмана в Ізраїлі, якось пояснив, чому освіта жінок надзвичайно важлива для міжнародної спільноти. Нині бачимо, що не кожна жінка чи дівчина має таку саму освіту, як чоловік. Ось у чому проблема.

– *В одному з інтерв'ю Ви розповіли про свою пристрасність до історії. Як допомагає вона Вам у роботі? Чи вважаєте Ви, що дипломату треба знати історію?*

– Так, я погоджуюся, що дипломатові слід знати історію. Чи дуже це допомагає? Не знаю. Але так, будь-які знання важливі. Одного разу Наполеон прийшов до міста в Галичині, у якому, зокрема, мешкали євреї. Він побачив, що всі євреї сидять на підлозі та плачуть, тож відрядив одного

зі своїх командувачів перевірити, у чому річ. Повернувшись, командувач сказав, що євреї плакали, бо зруйновано храм. Наполеон засмутився, адже Франція проголосила свободу віросповідання. Чому хтось із його командувачів чи солдатів зруйнував храм? Наполеон запросив до себе рабина й сказав йому: «Я хочу попросити вибачення, бо це неправильно, що хтось зруйнував ваш храм». Рабин відповів: «Імператоре, це було дві тисячі років тому. Ми оплакуємо його, бо сьогодні день пам'яті». Наполеон подивився на рабина та сказав: «Люди, які не пам'ятають свого минулого, не мають майбутнього». Я не знаю, ця розповідь правдива чи ні, була вона про Наполеона чи ні, це не має значення. Головне – важливість пам'яті. Ви – ті, хто Ви є, завдяки своєму минулому. Зі злом і добром.

– *Отже, дипломат має знати історію, іноземні мови... Які ще навички та компетенції важливі для професіонала?*

– Важливо знати ментальність людей у державі, яка його приймає. Генрі Воттон, англійський дипломат XVII століття, сказав, що посол – це чесний джентльмен, якого прислали брехати за кордоном на благо своєї країни. Я ніколи не погоджувався із цим твердженням. А одного разу зустрівся з Генрі Кіссінджером і запитав його, що він думає про цю фразу. Він сказав, що Воттон, імовірно, прагнув удатися до гри слів, використовуючи слово «брехати» в іншому значенні – дипломат живе поза межами своєї країни та багато говорить «на її благо». Хай там як, треба завжди пам'ятати, що дипломат служить своїй країні. Варто завжди знати, чому ви обрали робити те, що робите. Чи заради того, щоби побачити світ і розважитися, чи для своїх людей і країни? Бути дипломатом – це бути цивільним військовим своєї держави.

– *Як Ви вирішили стати дипломатом? Ви народились у Франції, вирости в Люксембурзі й потім іммігрували до Ізраїлю. Чи вплинуло таке багатонаціональне тло на Ваше рішення?*

– Важко сказати «вирішити стати дипломатом». Я завжди хотів служити своїй країні, а способів робити це не так уже й багато. Ви можете робити військову чи дипломатичну кар'єру, бути в неурядовій організації й працювати для людей. Думаю, я завжди відчував, що саме так можу бути корисний Ізраїлю. Як колись сказав Кеннеді: «Не питайте, що країна може зробити для вас, питайте, що ви можете зробити для своєї країни». Я можу дати своїй державі можливість говорити зі світом. Ось чому я став дипломатом.

Тепер щодо мого походження. До Ізраїлю приїжджають євреї з усього світу – з Ефіопії, Північної Америки, Іраку, Ірану, Західної Європи, Східної Європи, Північної Америки, Південної Америки, України тощо. Кожен приносить щось із собою й кожен має свою історію, але лише разом ми ті, хто ми є.

– *У кожній країні свої стереотипи. Чи є потреба боротися з ними? Якщо так, то що може зробити для цього дипломат?*

– Стереотипи – нещастя цього світу. Люди не хочуть знати правди, пізнавати – тож послуговуються лише стереотипами. Тому ми почали позиціонувати Ізраїль, відкривати його світу таким, який він є насправді. Показати світові це поєднання античної історії, сімейних цінностей, інновацій, духовних традицій тощо. Так, дипломат має боротися зі стереотипами. Так, дипломат має просувати та презентувати свою країну такою, яка вона є.

– *Пане Посол, будь ласка, скажіть нам кілька слів про Ваше життя тут і про Вашу велику родину.*

– Я скажу Вам так, як дипломат іншим дипломатам. Жертва, яку сім'я приносить для твоєї кар'єри, – поза межами розуміння. Вони йдуть за тобою на край світу, змінюють школи, змінюють друзів, не вкорінюються на одному місці. Це величезна жертва вашого партнера й ваших дітей. Тому ліпше сказати, що це швидше покликання, аніж професія. Ми маємо завжди дякувати нашим сім'ям за те, що вони роблять для нас, адже дипломат без своєї родини передусім не відчуває власного коріння. По-друге, родина нагадує нам, чому ми робимо свою роботу. Тому всі, хто працює у сфері дипломатії, мають бути вдячні членам своєї родини. Моя сім'я намагається збиратися разом так часто, як тільки можливо. Хоч я маю досить завантажений графік, ми завжди можемо бачитися на єврейських святах. Ми маємо шабат раз на тиждень, тож іноді я зустрічаю його вдома в Ізраїлі.